

Logopeda

Rozwój mowy dziecka w wieku przedszkolnym

Rozwój mowy dziecka trwa kilka lat. Leon Kaczmarek wyodrębnił okresy kształtowania się mowy dziecka. Podział ten koncentruje się na rozwoju formy wypowiedzi dziecka:

- Etap przygotowawczy (3-9 miesiąc życia płodowego)
- Okres melodii (od 0 do 1 roku życia)
- Okres wyrazu (od 1 do 2 roku życia)
- Okres zdania (od 2 do 3 roku życia)
- Okres swoistej mowy dziecka (od 3 do 7 roku życia).

W etapie przygotowawczym ma miejsce wykształcenie narządów mownych (organów nadawczych i odbiorczych) oraz rozpoczyna się ich funkcjonowanie. Ten etap jest kluczowy dla dalszego rozwoju mowy. Już 4- miesięczny płód odczuwa zjawiska rytmiczne, 5- miesięczny bodźce akustyczne wydawane podczas chodzenia, 6- miesięczny płód płacze, kiedy zgubi palec, który ssał i reaguje przyspieszoną reakcją serca na niepokój. Od 6. do 9 miesiąca zatrzymuje się w jego pamięci głos matki.

Okres melodii trwa do 1 roku życia. Komunikacja opiera się na krzyku i płaczu. Między 2, a 4 miesiącem życia pojawia się głużenie. Jest to forma ćwiczeń artykulacyjnych. Po 6 miesiącu pojawia się gaworzenie, w którym zauważalne są sylaby. Dziecko wypowiada następujące samogłoski: a, e, i, oraz kilka spółgłosek: m, b, n, t, d, j. W 5 miesiącu życia zaczyna rozumieć pierwsze słowa, a także reaguje na swoje imię.

Okresem wyrazu między 1, a 2 rokiem życia dziecko rozpoczyna etap kształtowania mowy. Jest to czas, w którym osiąga znaczne postępy. Wymawia wszystkie samogłoski ustne: i, y, e, a, o, u oraz następujące spółgłoski: p, b, p', m, t, d, n, n', s, k, k'. Nie pojawiają się samogłoski nosowe. Etap ten charakteryzuje upraszczanie grup spółgłoskowych do jednej zazwyczaj zwartej spółgłoski. Pod koniec 2 roku życia dziecko jest w stanie wypowiedzieć od 50 do 200 słów.

Okres zdania zwany sygnałem dwuklasowym to czas między 2, a 3 rokiem życia. Zauważa się tutaj znaczny postęp w rozwoju mowy. Większość dzieci wypowiada w tym okresie wszystkie samogłoski, ale utrwała i przyswaja jeszcze:

- „spółgłoski wagowe twarde i miękkie: p, b, p', b', m, m',
- spółgłoski wargowo- zębowe twarde i miękkie: f, w, f', w',
- spółgłoski środkowojęzykowe: ś, ć, dź, ń,
- spółgłoski tylnojęzykowe zwarte twarde i miękkie: k, g, k', g',
- spółgłoskę szczelinową ch,
- spółgłoski przedniojęzykowe zębowe twarde: t, d,
- spółgłoski przedniojęzykowe półotwarte: n, l, l',
- półsamogłoski: ł, j,
- sporadycznie pojawia się przedniojęzykowe: s, z, c, dz, a nawet dźwiękowe: sz, ż, cz, dź”.

Zauważa się także uproszczenia spółgłoskowe. Bardzo często na tym etapie rozwoju mowy występuje zjawisko zwane hiperpoprawnością.

Okres swoistej mowy dziecka przypada na 3- 7 rok życia. Największy rozwój umiejętności wymawiania pełnego systemu głoskowego przypada na 5-6 rok życia. Dziecko, którego rozwój mowy przebiega prawidłowo w tym okresie powinno wymawiać już pełen zasób głoskowy języka polskiego. Utrwalone zostają następujące szeregi:

- „ciszący: ś, ź, ć, dź,
- syczący: s, z, c, dz,
- szumiący: sz, ż, cz, dż
- głoska r”.

Kończąc etap kształtowania mowy, dziecko powinno budować poprawne pod względem gramatycznym zdania, pracować nad wzbogacaniem słownika biernego i czynnego, a także nad rozwojem fleksji i składni. Etap ten zwany jest okresem opanowania podstaw języka i trwa od 7. do 10. roku życia.

Wiek przedszkolny jest kluczowym momentem dla rozwoju mowy i języka. Na okres ten przypada największy rozwój zdolności komunikacyjnych. Wpływ mają na to wzorce przekazywane przez rodziców

Opracowała:

mgr Marta Staniecka

logopeda, neurologopeda

Bibliografia

1. L. Kaczmarek, *Nasze dziecko uczy się mowy*, Lublin 1966, za: W. Troszczyńska Nakonieczna, *Zaburzenia rozwoju mowy w wieku przedszkolnym w świetle badań*, w: red: J. Adamkiewicz, *Wybrane zagadnienia w edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej*, PWSZ im. Witelona w Legnicy, Legnica 2011, s. 86.
2. J. E. Lichota, *Terapia logopedyczna*, Delfin, Warszawa 2015, s. 16.
3. B. Dittfeld, *Spróbujmy mówić razem. Program profilaktyki logopedycznej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2006, za: W. Troszczyńska Nakonieczna, *Zaburzenia rozwoju mowy w wieku przedszkolnym w świetle badań*, w: red: J. Adamkiewicz, *Wybrane zagadnienia w edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej*, PWSZ im. Witelona w Legnicy, Legnica 2011, s. 86.
3. M. Kielar- Turska, *Rozwój sprawności językowych i komunikacyjnych*, w: red: E. Czaplewska, S. Milewski, *Diagnoza logopedyczna. Podręcznik akademicki*, Gdańsk, s. 27.

Netografia

1. <https://www.logopestka.pl/wp-content/uploads/2020/02/Kiedyiscdologopedy.pdf>